

Nr 45

Skatteutskottets betänkande i anledning av motion om rätt till avdrag vid beskattningen för gåvor till u-landshjälp m. m.**Motionen**

I motionen 1971:322 av herr Nelander m. fl. (fp, c, m) hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning om införande av rätt till avdrag för fysiska personer vid den statliga inkomstbeskattningen för gåvor upp till en viss maximigräns till u-hjälp och andra humanitära ändamål samt kulturella, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål.

Gällande bestämmelser m. m.

Vid beräkning av inkomst från särskild förvärvskälla skall enligt 20 § kommunalskattelagen från intäkterna avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Avdrag får därvid inte göras för den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter.

Enligt 2 § förordningen om statlig inkomstskatt äger ovannämnda bestämmelser även tillämpning vid den statliga inkomsttaxeringen.

Frågan om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till allmännyttiga, humanitära m. fl. ändamål har tidigare upprepade gånger varit föremål för riksdagens behandling. Genom beslut vid 1938, 1939, 1941 och 1942 års riksdagar föreskrevs sålunda, att skattskyldig skulle äga rätt att vid taxering visst är enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för gåvor till luftvärnet och sjövärns-kären. Denna avdragsrätt tillämpades senast vid 1943 års taxering.

Genom beslut av 1943 års riksdag bemyndigades vidare Kungl. Maj:t medge, att skattskyldig vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åren 1944 och 1945 fick åtnjuta avdrag för penninggåvor till internationellt hjälparbete för lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder. Avdrag medgavs endast om gåvobeloppet uppgick till minst 1 000 kronor.

De sålunda gjorda medgivandena har föranletts av särskilda förhållanden och varit till tiden begränsade. Vid varje tillfälle, då fråga om sådan avdragsrätt varit under bedömande, har av bevillningsutskottet uttalats, att bestämmelser av detta slag innebar en uppenbar avvikelse från de principer som låg till grund för gällande lagstiftning. Därvid har utskottet

framhållit, att främjandet av behjärtansvärda eller eljest allmännyttiga ändamål inte borde ske i form av lättnader vid beskattningen utan genom direkta bidrag från statens sida.

I ett den 20 december 1956 avgivet betänkande med förslag till bestämmelser om avdragsrätt och skatteplikt för periodiskt understöd samt om avdragsrätt för studieunderstöd, m. m. har skattelagssakkunniga behandlat frågan om avdrag för periodiskt understöd och gåvor till allmännyttiga ändamål. De sakkunniga har därvid framhållit, att enbart den omständigheten att ändamålen är behjärtansvärda och att institutionerna behöver stöd ej utgör skäl för avdragsrätt vid beskattningen. Det kan vid förutsättningslöst övervägande finnas lämpligare att understöd ges i annan form, om understöd från det allmännas sida över huvud taget anses böra ifrågakomma.

Efter att ha anfört en rad invändningar mot en utvidgad avdragsrätt har de sakkunniga inte ansett sig kunna förorda en självständig avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål. De sakkunniga har emellertid även framkastat tanken att — om det skulle finnas angeläget att vid beskattningen hänsyn i någon form tas till skattskyldigs utgifter av den beskaffenhet, varom här är fråga — en annan utväg än att tillskapa en särskild avdragsform skulle tillgripas. Enklast kunde detta ske genom att bestämmelserna om det nuvarande avdraget för försäkringspremier o. d. ändrades så, att avdragsrätten omfattade även avgifter eller bidrag till vissa andra ändamål än försäkringar. Avdragsrätten skulle därvid såsom nu vara begränsad till vissa maximibelopp. Åtskilliga avgifter och bidrag till allmännyttiga ändamål eller till sammanslutningar hade från social synpunkt ett värde, som kunde jämföras med försäkringsverksamhetens, och det kunde därför icke anses föreligga avgörande principiella skäl mot att skattskyldig medgavs en friare valrätt i fråga om utnyttjandet av ifrågavarande av sociala skäl betingade avdrag.

Motioner rörande avdrag vid beskattningen för bidrag till humanitära, litterära, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål har därefter flera gånger varit föremål för riksdagens uppmärksamhet, bl. a. åren 1961 och 1964—1970. I sitt av riksdagen godkända betänkande 1970:13 framhöll bevillningsutskottet att införandet av en avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål skulle innebära en avvikelse från grundläggande principer i skattelagstiftningen och att det skulle vara förenat med betydande svårigheter att åstadkomma en för det praktiska taxeringsarbetet lämplig avgränsning av de ändamål som motiverade en avdragsrätt vid taxeringen. Utskottet vidhöll sin tidigare uttalade uppfattning att främjandet av allmännyttiga och liknande ändamål borde ske genom direkta bidrag av allmänna medel och inte genom lättnader vid beskattningen.

Utskottet

I motionen begärs utredning om införande av rätt till avdrag för fysiska personer vid den statliga inkomstbeskattningen för gåvor till u-hjälp och andra allmännyttiga ändamål.

Som framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen har i den svenska skattelagstiftningen tidigare funnits regler om en begränsad rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för gåvor till vissa allmännyttiga ändamål. Dessa bestämmelser har emellertid varit tidsbegränsade och föranledda av speciella förhållanden. När frågan därefter aktualiserats i motioner under en följd av år under 1960-talet har riksdagen genomgående avvisat motionärernas förslag under hänvisning till att bestämmelser av detta slag skulle innebära en avvikelse från grundläggande principer i skattelagstiftningen. Från riksdagsmajoritetens sida har också framhållits svårigheterna att göra en för det praktiska taxeringsarbetet lämplig avgränsning av de ändamål som skulle kunna motivera en avdragsrätt. Allmännyttiga ändamål bör enligt den av riksdagen uttalade uppfattningen i stället tillgodoses genom direkta bidrag av allmänna medel. Sådana bidrag lämnas efter ingående och detaljerad prövning i varje särskilt fall. En motsvarande prövning ställer sig betydligt svårare, om de allmännyttiga ändamålen skall främjas genom avdragsrätt vid taxeringen.

Då i motionen inte anförts några nya omständigheter som ger riksdagen anledning frånträda sin under senare år intagna principiella ståndpunkt i frågan och med hänsyn till att ett bifall till motionärernas förslag allvarligt skulle försvåra planerna på införande av en definitiv källskatt avstyrker utskottet bifall till motionen.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionen 1971:322.

Stockholm den 13 oktober 1971

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), Eriksson i Bäckmora (c), Kristenson (s), Wörnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Wikner (s), Sundkvist (c), Stadling (s), Westberg i Hofors (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Hörberg (fp), Söderström (m) och fru Normark (s).

Reservation

av herrar Magnusson i Borås (m), Eriksson i Bäckmora (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c), Olof Johansson i Stockholm (c), Hörberg (fp) och Söderström (m), vilka -- under åberopande av innehållet i motionen

1971:322 – ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1971:322 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning om införande av rätt till avdrag för fysiska personer vid den statliga inkomstbeskattningen för gåvor upp till en viss maximigräns till u-hjälp och andra humanitära ändamål samt till kulturella, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål.